

2021: Rozsudek Soudního dvora C-490/19 Morbier

2021: Judgment of the Court of Justice C-490/19 Morbier

Michal ČERNÝ*¹

ABSTRAKT

Příspěvek se zabývá rozsudkem Soudního dvora C-490/19 Morbier. Tento rozsudek vyřešil otázku, zda-li může dojít k nedovolenému připomenutí označení původu také jen v důsledku napodobení vzhledu výrobku.

ABSTRACT

The article deals with the judgment of the Court of Justice C-490/19 Morbier. That judgment addressed the question whether a designation of origin (or geographical indication) may also be reminded unlawfully as a result of imitating the appearance of a product.

Klíčová slova

Označení původu, zeměpisné označení; vzhled výrobku (design); nedovolené napodobení; klamání spotřebitele; referenční prvek, rozlišovací vlastnost.

Key Words

Designation of origin, geographical indication; product appearance (design); illegal imitation; misleading the consumer; reference element, distinguishing feature.

Úvod

Tento příspěvek se zabývá rozsudkem Soudního dvora C-490/19 Morbier. Tento rozsudek je nejnovějším z řady několika rozsudků z poslední doby, ve kterých řešil Soudní dvůr předběžné otázky předložené soudy členských států ve sporech, při nichž bylo aplikováno evropsko-unijní právo označení původu a zeměpisných označení. O nich jsem již dříve referoval.^{2,3,4} Pro shrnutí je na tomto místě

vhodné uvést, že Soudní dvůr se již zabýval např. následujícími otázkami:

- ochrana složeného názvu⁵ a jeho jednotlivých prvků, absence ochrany nezeměpisných prvků (obecných) z chráněného více-slovního názvu chráněného označení,⁶
- vymezení *nepřímého obchodního použití* prostřednictvím užití sporného prvku ve formě totožné s chráněným označením nebo jemu foneticky nebo vzhledově podobné,⁷

* Publikovaný komentář nepodliehal recenznímu konaniu.

1 Michal Černý, Ph.D., je odborným asistentem na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a je také kvalifikovaným zástupcem (ETMA+EDA) a patentovým zástupcem (M+D)

2 ČERNÝ, M. Význam judikatury v právu zeměpisných označení a tradičních označení In Charvát, R. - Koukal, P. - Tomášková, E. - Večerková, E. - Janovec, M. (eds.) COFOLA 2019. Část IV. - Firemní právo a další práva na označení, právní a ekonomické souvislosti. Brno : Masarykova univerzita, 2019. S. 26-71. ISBN 978-80-210-9391-1 (online ; pdf). Dostupné on-line na adrese: <http://cofola.law.muni.cz/dokumenty/50358>

3 ČERNÝ, M. Komentář rozhodnutí Soudního dvora C-432/18 (Aceto Balsamico di Modena) In Duševné vlastnictvo, 2020, 2, S. 21-25. ISSN 1335-2881.

4 ČERNÝ, M. Komentář rozsudků Soudního dvora ve věcech označení původu a zeměpisných označení (Rozsudků týkajících se nedovolených připomenutí (jiným slovním výrazem), připomenutí spočívajících v grafických prvcích a významu celkového kontextu, použití grafických prvků obvykle spojovaných s produkčním regionem na výrobcích nevyhovujících specifikaci chráněného označení, ochraně dílčích (nezeměpisných) prvků chráněného názvu označení. In Janovec, M. - Pohl, J. Zahradníčková, M. - Malý, J. - Šíp, J. - Fernecký, J. (eds.): COFOLA 2020. Brno : Masarykova univerzita, 2020. S.229-265. ISBN 978-80-210-9670-7 (online ; pdf) Dostupné on-line na adrese: <https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola/2020/cofola2020.pdf>

5 Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech - C-129/97 a C-130/97 Chiciak a Fol

6 Rozsudek Soudního dvora C-432/18 („Aceto Balsamico di Modena“)

7 Rozsudek Soudního dvora C-44/17 (Scotch Whisky)

- zda-li při posuzování nepravdivého či klamavého údaje (a tím zásahu do práva k chráněnému označení) je právně relevantní nebo naopak irelevantní *kontext, ve kterém k uvedení údaje došlo* (vč. např. lokalizační doložky),⁸
- porušení ochrany chráněného označení prostřednictvím použití jeho *užití v obchodním názvu výrobku spadající do jiné skupiny výrobků*,⁹ ovšem pouze za podmínky, že by došlo ke zneužití pověsti chráněného označení,
- porušení zákazu jiného zneužití, napodobení nebo připomenutí chráněného označení prostřednictvím uvedení chráněného názvu v obchodním názvu výrobku spadajícího do jiné kategorie výrobku, pokud výrobek neobsahuje složku vyhovující specifikaci chráněného označení,¹⁰
- kritéria pro posuzování nedovoleného připomenutí - vizuální a fonetická podobnost chráněného označení a potenciálně kolizního názvu,^{11, 12} - o připomenutí se jedná tehdy, pokud se spotřebiteli vybaví obraz výrobku s chráněným označením,
- nezávislost zákazu připomenutí na riziku či existenci změny mezi výrobky,¹³
- připomenutí nejen slovní, ale také *obrazovou podobou*,¹⁴ - k němu Štros uvedl toto: „*Připomenutí označení původu tedy nevyžaduje nutně vyjádření slovní, převeditelné do fonetické čtené podoby, ale připomenutí může vyplynout i z grafického ztvárnění produktu a jeho balení.*“¹⁵ K tomu lze poznamenat, že Soudní dvůr při řešení předběžných otázek v této věci hodnotil celkový dojem a na etiketách uvedené symboly spojované s produkční oblastí jen nepřímou (např. větrný mlýn) nebo název hypotetické zvířecí postavy ze světoznámého díla, které autor umístil do oblasti, ve které se dnes produkuje produkt s chráněným označením (La Mancha),¹⁶
- lepší právo při střetu svobody podnikat a práva na ochranu před nedovoleným připomenutím neslovní (obrazovou) formou ve prospěch *ochrany spotřebitelů*,¹⁷
- posuzování nedovolenosti skutku připomenutí na základě kritéria *evropského průměrného spotřebitele*,¹⁸ který je *běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný*,¹⁹ ovšem s možností zahrnout do takové skupiny

i ty spotřebitele z členského státu, kde se produkt vyrábí a v němž se konzumuje většina produkce výrobku s chráněným označením.²⁰

V nejnovějším rozsudku **C-490/19 Morbier** se Soudní dvůr zabýval otázkou, zda-li může dojít k zásahu do práva k chráněnému označení v důsledku pouhé podobnosti vzhledu dvou výrobků (s chráněným označením a kolizního - nesplňujícího specifikaci), aniž by byl název chráněného označení vůbec uveden.

Kauza (nebyl Morbier jako Morbier ...)

Kauzálně se spor týká francouzských výrobců sýra. Žalobcem u francouzských soudů byl Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (dále jen „SIDFM“), žalovanou pak Sociétés Fromagère du Livradois SAS (dále jen „SFL“). Spor byl veden před francouzskými soudy a před otázky předložil Soudnímu dvoru Cour de cassation (Kasační soud, Francie).

SIDFM žalovala SFL u soudu za to, že se měla společnost SFL dopustit nedovoleného zásahu do práva k chráněnému označení sýra „Morbier“ (CHOP) tím, že napodobovala na svém výrobku (sýru nesplňujícím specifikaci shora uvedeného CHOP) zvláštní charakteristický znak - černý pruh umístěný vodorovně uprostřed plochého válce sýra. Tento pruh je kompaktní a nepřerušovaný. SIDFM se domáhala také ochrany před nekalou hospodářskou soutěží (zejména formou parazitování).

Skutek se týkal časového období, v němž po určitou dobu poskytovalo ochranu označení původu sýra Nařízení (ES) 510/2006, částečně pak období aplikace současné úpravy - Nařízení (EU) 1151/2012.

Na tomto místě je vhodné ještě uvést, že před poskytnutím evropsko-unijní ochrany byla označení původu „Morbier“ poskytnuta v roce 2000 ochrana prostřednictvím francouzského (národního) „AOC“. Při poskytnutí ochrany bylo:

8 Rozsudek Soudního dvora **C-44/17 (Scotch Whisky)**

9 Rozsudek Soudního dvora **C-393/16 („Champagner Sorbet“)**

10 Rozsudek Soudního dvora **C-393/16 („Champagner Sorbet“)**

11 Rozsudek Soudního dvora **C-75/15 (Viiniverla)**

12 Rozsudek Soudního dvora **C-44/17 (Scotch Whisky)**

13 Rozsudek Soudního dvora **C-75/15 (Viiniverla)**

14 Rozsudek Soudního dvora **C-614/17 (Queso Manchego)**

15 ŠTROS. D. JUDIKATURA: K otázce rozsahu ochrany zeměpisného označení a označení původu zemědělských výrobků a potravin a posouzení zásahu do práv k takovým označením použitím obrazových prvků. In *Průmyslové vlastnictví*, 2019, 4. S. 142

16 šlo o dílo M. de Cervantese Don Quijote de la Mancha - více v mé jiné práci ČERNÝ, M. Komentář rozsudků Soudního dvora ve věcech označení původu a zeměpisných označení (Rozsudků týkajících se nedovolených připomenutí (jiným slovním výrazem), připomenutí spočívajících v grafických prvcích a významu celkového kontextu, použití grafických prvků obvykle spojovaných s produkčním regionem na výrobcích nevyhovujících specifikaci chráněného označení, ochraně dílčích (nezeměpisných) prvků chráněného názvu označení. In Janovec, M. - Pohl, J. Zahradníčková, M. - Malý, J. - Šíp, J. - Ferfecký, J. (eds.): *COFOLA 2020*. Brno : Masarykova univerzita, 2020. S.229-265. ISBN 978-80-210-9670-7 (online ; pdf) Dostupné on-line na adrese: <https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola/2020/cofola2020.pdf>

17 Rozsudek Soudního dvora **C-614/17 (Queso Manchego)**

18 Rozsudek Soudního dvora **C-75/15 (Viiniverla)**

19 Rozsudek Soudního dvora **C-75/15 (Viiniverla)**

20 Rozsudek Soudního dvora **C-614/17 (Queso Manchego)**

1. stanovení produkční území a podmínky nutné pro užívání „Morbier“ AOC, a dále
2. vymezení zvláštního přechodného období v trvání 5 let, po které bylo výrobcům produkujícím sýr v jiné zeměpisné oblasti než vymezené umožněno užívat na výrobcích slovo „Morbier“, ovšem bez úřední značky „AOC“.

Zatímco Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier sdružuje a zastupuje výrobce sýru s nynějším evropsko-unijním označením původu „Morbier“ (CHOP) (a přirozeně dodržující specifikaci tohoto CHOP), SFL je příkladem výrobce produkujícího svůj sýr mimo produkční oblast tohoto CHOP.

Foto: Autor neznámý. Fotografie sýru Morbier (CHOP).
Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Morbier_cheese#/media/File:Morbier_cheese_two_views.jpg

SFL vyráběla sýr s názvem Morbier od roku 1979. Po národním zápisu Morbier „AOC“ pak tento název (bez AOC) používala až do roku 2007 v rámci přechodného období. Již v roce 2001 podala ve Spojených státech přihlášku americké ochranné známky „Morbier du Haut Livradois“. Tato známka byla zapsána a SFL následně v roce 2008 obnovila zápis známky na dalších deset let. Ve Francii podala v roce 2004 přihlášku francouzské ochranné známky „Montboissier“.²¹

Foto: Autor neznámý. Fotografie sýru Montboissier du Haut-Livradois.
Zdroj: <https://www.zuerchercheese.com/product/montboissier-formerly-known-as-morbier/>

Žalobu u francouzské soudu podala SIDFM proti SFL v roce 2013, přičemž SIDFM tvrdila, že se SFL dopouští poškozování chráněného označení „Morbier“ (CHOP) tím, že vyrábí a na trh uvádí sýr, který přebírá vzhled produktu, na který se vztahuje „Morbier“ (CHOP). Tím se dle tvrzení žalobce měla SFL dopustit nedovoleného zásahu do chráněného označení a nekalé soutěže (formou parazitování). SIDFM tvrdila, že SFL způsobuje záměnu svého sýra se sýry s chráněným označením původu „Morbier“ u zákaznické veřejnosti, a tím směla získávat prospěch ze všeobecně známého dobrého jména „Morbier“. SIDFM se domáhala několika různých žalobních nároků, m.j. také uložení zdržovací povinnosti ve vztahu k užití černého pruhu děličního sýr na dvě části.

Prvoinstanční soud žalobu zamítl. Odvolací soud v Paříži (Cour d'appel de Paris) rozsudek prvoinstančního soudu potvrdil a výslovně uvedl, že cílem právní úpravy ochrany označení původu není ochrana „vzhledu produktu nebo jeho vlastností popsaných ve specifikaci produktu, nýbrž jeho názvu...“ Z toho odvolací soud dovodil, že má přednost svoboda podnikání. Také dovodil, že se společnost SFL nedopustila ničeho nezákonného, když nahradila původní tmavý pruh tvořený dřevěným uhlím hroznovým polyfenolem, aby její sýr byl v souladu s americkými předpisy potravinářského práva. Odvolací soud konstatoval ještě několik dalších rozdílů mezi oběma sýry a na tomto základě dospěl v odvolacím řízení k závěru, že SIDFM usiluje o rozšíření ochrany v nelegitimním obchodním zájmu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal SIDFM kasační opravný prostředek ke Kasačnímu soudu (Cour de cassation). V tomto opravném prostředku namítal porušení čl. 13 Nařízení (ES) 510/2006 a čl. 13 Nařízení (EU) 1151/2012 a také procesních pochybení, když se odvolací soud nezapomínal rizikem uvedení spotřebitelů v omyl ohledně skutečného původu výrobku praktikou napodobení popelavé čáry, kterou užívala SFL.

Následně tedy předložil Kasační soud (Cour de cassation) Soudnímu dvoru tuto předběžnou otázku: „Musí být články 13 odst. 1 [nařízení č. 510/2006 a č. 1151/2012] vykládány v tom smyslu, že zakazují pouze to, aby třetí osoba použila zapsaný název, nebo musí být vykládány v tom smyslu, že zakazují obchodní úpravu produktu chráněného označením původu, zejména napodobení jeho charakteristického tvaru nebo vzhledu, která by mohla uvést spotřebitele v omyl, pokud jde o skutečný původ produktu, ačkoliv není použit zapsaný název?“²²

Rízení před Soudním dvorem

Soudní dvůr si rozdělil před otázkou na několik částí. Prvně konstatoval, že články 13 odst. 1 Nařízení (ES) 510/2006 resp. nařízení (EU) 1151/2012, že zapsané názvy (chráněných označení původu resp. chráněných zeměpisných označení) jsou chráněny proti různým jednáním takto:

²¹ v podrobnostech viz. bod 13 rozsudku Soudního dvora C-490/19 Morbier
²² citována dle bodu 21 rozsudku Soudního dvora C-490/19 Morbier

1. proti přímému či nepřímému obchodnímu použití zapsaného názvu,
2. proti zneužití, napodobení nebo připomenutí,
3. proti nepravdivému nebo zavádějícímu údaji o provenienci, původu, povaze nebo základních vlastnostech produktu, který je použit na vnitřním nebo vnějším obalu, na reklamních materiálech nebo na dokladech týkajících se daného produktu, jakož i proti použití obalů, které by mohly vyvolat mylný dojem, pokud jde o původ produktu, a
4. proti všem ostatním praktikám, které by mohly spotřebitele uvést v omyl, pokud jde o skutečný původ produktu.

V tomto se Soudní dvůr ztotožnil s tím, že ustanovení obsahují odstupňovaný výčet zakázaných jednání – shodně s rozsudkem ve věci [C-614/17 \(Queso Manchego\)](#). Dále zdůraznil, že články 13 odst. jedna písm. a citovaný nařízení zakazují přímé či nepřímé obchodní použití zapsaného názvu pro produkty, na které se zápis nevztahuje, a to ve formě, která je totožná s tímto označením nebo jemu foneticky či vzhledově podobná (shodně dle [C-44/17 \(Scotch Whisky\)](#)).

Oproti tomu ostatní písmena – tedy b) až d) čl. 13 odst. 1 citovaných nařízení zakazují jiné druhy jednání, proti kterým jsou zapsané názvy chráněny i když v těchto jednáních nejsou použity přímo nebo nepřímo samotné názvy chráněných označení. Soudní dvůr dále zdůraznil, že jednání zakázaná sub c) (zde uvedené shora v bodu 3) rozšiřují ochranu v tom, že zahrnují „jakýkoliv jiný údaj“, který lze kvalifikovat jako lživý nebo klamavý.²³ Za údaj lze považovat jakoukoliv informaci, která je na vnitřním či vnějším obalu produktu, nebo na reklamních materiálech týkajících se produktu nebo na dokladech k němu se vztahujících (v zásadě tedy na obchodních listinách). Taková informace může mít podobu textu či obrazu nebo jiného obsahu, který vypovídá o provenienci, povaze nebo základních vlastnostech produktu.

Ve vztahu k pojmu *všechny ostatní praktiky*, jak je uvádí písm. d) v čl. 13 odst. 1 Nařízení (EU) 1151/2012 (a rovněž obdobně všechna ostatní evropsko-unijní nařízení upravující v příslušných čl. ochranu označení původu a/nebo zeměpisných označení produktů spadajících do jiných skupin produktů), Soudní dvůr se ztotožnil s názorem Generálního advokáta. Podle jeho názoru, převzatého Soudním dvorem, je cílem této dílčí skutkové podstaty zahrnout veškerá jiná jednání (odlišná od předchozích sub a) - c)) a dotvořit systém ochrany zapsaných názvů označení původu a zeměpisných označení.

Proto Soudní dvůr uzavřel, že „na první část předběžné otázky je tedy třeba odpovědět tak, že články 13 odst. 1

nařízení č. 510/2006 a č. 1151/2012 musí být vykládány v tom smyslu, že nezakazují pouze to, aby třetí osoba používala zapsaný název.“²⁴

Druhou část předběžné otázky Soudní dvůr pojal tak, že její podstatou je „zda články 13 odst. 1 písm. d) nařízení č. 510/2006 a č. 1151/2012 musí být vykládány v tom smyslu, že zakazují napodobení tvaru nebo vzhledu charakteristického pro produkt, na něž se vztahuje zapsaný název, může-li toto napodobení uvést spotřebitele v omyl, pokud jde o skutečný původ výrobku.“²⁵

Dle Soudního dvora je nutno do ochrany proti „všem ostatním praktikám, které by mohly spotřebitele uvést v omyl, pokud jde o skutečný původ produktu“ zahrnout jakákoliv jiná jsou jednání odlišná od zakázaných jednání sub a) - c), „*mohou-li mít za následek uvedení spotřebitele v omyl, pokud jde o skutečný původ dotčeného produktu.*“²⁶ Při této interpretaci vycházel Soudní dvůr z recitálů obou aplikovaných nařízení - tedy z bodů 4 a 6 recitálu Nařízení (ES) 510/2006 a z bodů 18 a 29 recitálu Nařízení (EU) 1151/2012. Cílem ochrany označení původu a zeměpisných označení je „*zejména poskytnout spotřebitelům jasné informace o původu a vlastnostech produktu způsobem, který jim umožní činit informovanější rozhodnutí při nákupu, a zabránit praktikám, které by mohly spotřebitele uvádět v omyl.*“²⁷

Soudní dvůr také akcentoval svá dřívější rozhodnutí, která poskytla ochranu označením proti tomu, aby bylo třetími osobami neoprávněně těženo z dobré pověsti vyplývající z jakosti těchto produktů - zde Soudní dvůr odkázal na rozsudky ve věcech [C-56/16 \(Porto\)](#), [C-393/16 \(„Champagner Sorbet“\)](#) a [C-44/17 \(Scotch Whisky\)](#).

Ačkoliv obecně chrání ustanovení čl. 13 odst. 1 písm. a) - c) především samotný název (a nikoliv produkt) a je tedy obecně možné vyrábět produkty obdobně vypadající, avšak nevyhovující specifikaci (není-li uváděn název chráněného označení ani užita jiná praktika spadající do shora uvedeného rozsahu), v tomto konkrétním případě tento závěr platit nemusí. Protože jsou označení chráněna proti všem ostatním praktikám, pokud jsou způsobilé uvést spotřebitele v omyl ohledně skutečného původu dotčeného výrobku. Nelze totiž vyloučit, že napodobení tvaru nebo vzhledu bude mít právě tento následek. Posouzení má být provedeno v intencích vnímání průměrného evropské spotřebitele, běžně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřetného - zde Soudní dvůr odkázal na svá dřívější rozhodnutí - [C-75/15 \(Viiniverla\)](#), [C-44/17 \(Scotch Whisky\)](#). Má být také přezkoumán skutkový kontext - viz. rozsudek [C-432/18 \(„Aceto Balsamico di Modena“\)](#).

K uvedenému lze Soudní dvůr doplnit, že lze přihlídnout také ke kritériím uvedeným v rozsudku [C-614/17 \(Queso Manchego\)](#).

²³ výrazy „lživý“ a „nepravdivý“ je nutno vnímat jako synonyma - pojem „nepravdivý“ užívají všechna čtyři nařízení, adjektivum „lživý“ užívá Soudní dvůr v bodu 28 rozsudku Soudního dvora [C-490/19 Morbier](#)

²⁴ citace dle bodu 31 rozsudku Soudního dvora [C-490/19 Morbier](#)

²⁵ citace dle bodu 32 rozsudku Soudního dvora [C-490/19 Morbier](#)

²⁶ citace dle bodu 33 rozsudku Soudního dvora [C-490/19 Morbier](#)

²⁷ ibid

Na základě shora uvedeného pak Soudní dvůr v bodu 40 rozsudku dovedl, že v řízení ve věci samé musí francouzský soud postupovat takto: „ ... je třeba zejména posoudit, zda tento prvek představuje referenční prvek a zvláště rozlišovací vlastnost tohoto produktu, aby jeho napodobení mohlo ve spojení se všemi relevantními faktory projednávaného případu vést spotřebitele k domněnce, že produkt obsahující toto napodobení je produktem, na který se vztahuje tento zapsaný název.“ Pokud tvar či vzhled produktu budou mít vlastnost referenčního prvku nebo zvláště rozlišovacího prvku, bude muset být prokázáno, zda-li ve spojení se všemi relevantními faktory takové napodobení tvaru či vzhledu může uvést v omyl průměrného evropského spotřebitele, běžně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřetného.

Proto Soudní dvůr na žádost o předběžnou otázku rozhodl takto:

„Články 13 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin musí být vykládány v tom smyslu, že nezakazují pouze to, aby třetí osoba používala zapsaný název.

Články 13 odst. 1 písm. d) nařízení č. 510/2006 a č. 1151/2012 musí být vykládány v tom smyslu, že zakazují napodobení tvaru nebo vzhledu charakteristického pro produkt, na nějž se vztahuje zapsaný název, pokud toto napodobení může vést spotřebitele k domněnce, že se na dotčený produkt vztahuje tento zapsaný název. Je třeba posoudit, zda uvedené napodobení může s přihlédnutím ke všem relevantním faktorům projednávaného případu uvést běžně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřetného evropského spotřebitele v omyl.“²⁸

Teoretické závěry

Soudní dvůr ve věci **C-490/19 Morbier** řešil předběžně otázku zaměřené na to, zda-li zákaz užití označení zahrnuje věcně pouze zákaz užití názvu nebo zda-li toto ustanovení zakazuje také obchodní úpravu produktu chráněného označením původu, zejména napodobení jeho charakteristického tvaru nebo vzhledu, která by mohla uvést spotřebitele v omyl, pokud jde o skutečný původ produktu, ačkoliv není použit zapsaný název?

Soudní dvůr v rozsudku ze dne 17. prosince 2020 **C-490/19 (Morbier)**, o kterém referovalo např. redakční sdělení IIC²⁹ dovedl, že rozsah tohoto zákazu není omezen pouze na použití chráněného názvu na výrobek, pro který chráněný název označení není zapsán. Ochrana je šir-

ší. Pokud může být *průměrný evropský spotřebitel* (běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný) vzhledem či tvarem výrobku nespádajícího pod rozsah chráněného označení oklamán v tom smyslu, že se domnívá, že se na výrobek vztahuje ochrana označení vztahuje, je zakázáno samotné napodobení vzhledu či tvaru výrobku. V takovém případě je nerozhodné, že chráněné označení není na výrobku vůbec použito.

Při aplikaci práva je nutno zjistit, zda-li *vzhled či tvar výrobku má povahu referenčního prvku a zvláště rozlišovací vlastnost tohoto produktu*.

Ve zkoumané věci šlo o podobnost dvou sýrů, přičemž v obou sýrech se nachází vertikální tmavý pruh („tmavá čára“). V sýru s ChOP Morbier je tvořen rostlinným uhlím, v sýru s označením Montboissié de Haut Livradois (a ve Francii rovněž ochrannou známkou „Montboissier“, v USA pak ochrannou známkou „Morbier du Haut Livradois“) pak hroznovým polyfenolem.

Jak uvedl Štros, „dovozuje nyní soud, že ke klamání může dojít i *napodobením tvaru nebo vzhledu charakteristického pro produkt*, na nějž se vztahuje zapsaný název. To ale pouze za podmínky, kdy takové napodobení může svést spotřebitele k domněnce, že se na dotčený produkt vztahuje tento zapsaný název a mohlo by tak dojít ke klamání spotřebitele. Posouzení této otázky bude úkolem národního soudu, při zohlednění všech relevantních okolností v konkrétní věci.“³⁰ S tímto závěrem se ztotožňuji a dovozují, že je rovněž aplikovatelný v případě sporů vyplývajících z žalob o ochranu národního označení původu nebo národního zeměpisného označení produktů spadajících do tzv. zbytkové skupiny - v zásadě tedy řemeslných a průmyslových výrobků, surovin, minerálních vod (Česko i Slovensko), resp. v případě Česka také pro označení služeb (spíše teoreticky). Ustanovení chránící v národních právních úpravách označení jsou totiž formulována prakticky totožně a aplikovaným evropsko-unijním ustanovením. V českém zákoně č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení (dále jen „ZOPZO“) je tato ochrana vtělena do ustanovení § 23 odst. 1 písm. d), ve slovenském zákoně č. 469/2003 Z.z. o označeniach pôvodu výrobkov a zeměpisných označeniach výrobkov ... (v znení zákona č. 83/2021 Z.z. je normována v ustanovení § 7 odst. 1 písm. d).

Dle mého názoru je nerozhodné, že český ani slovenský zákon neobsahují recitály, neboť vůle obou zákonodárců zcela zjevně směřovala k vytvoření systémů kontroly jakosti a má být i bez harmonizace práva v této oblasti aplikována v zásadě totožně, jako jsou aplikována evropsko-unijní nařízení.

28 citace výroku rozsudku Soudního dvora **C-490/19 Morbier**

29 RED (IIC). Decision - Geographical Indications. European Union. „Syndicat interprofessionnel de Défense du fromage Morbier“ In IIC, (2021)52, S. 806. <https://doi.org/10.1007/s40319-021-01079-1>

30 ŠTROS, D. K rozsahu ochrany chráněného označení původu (chráněného zeměpisného označení a označení původu) a posouzení zásahu do práv k takovému označení napodobením tvaru nebo vzhledu charakteristického pro produkt chráněný zapsaným označením (sýr Morbier) In Průmyslové vlastnictví, 2021 (31), 1. S.30.

Pochopitelně v případě aplikace národní úpravy takový závěr bude omezen pouze na označení těch výrobků, která mají zapsán přinejmenším popis charakteristického vzhledu výrobku (při absenci národní úpravy specifikace výrobků chráněných národním zápisem v českém ZOPZO) nebo mají zapsanou specifikaci dle národní úpravy (což je případ slovenského [Zákona č. 469/2003 Z.z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov ... \(v znení zákona č. 83/2021 Z.z.\)](#)).

Dále k tomu dodávám, že rozhodnutí (a jeho principy) jsou rovněž v souladu s principy soutěžního práva (ochrany před nekalou soutěží) - dle českého práva např. ve smyslu ustanovení generální klauzule nekalé soutěže (§ 2976 zákona č. 89/2012 Sb., dále také jen „OZ“) ve spojení se skutkovými podstatami vyvolání nebezpečí záměny (§ 2981 OZ) a/nebo klamavého označení zboží nebo služeb (§ 2978 OZ). Totožný závěr bude také dle slovenského soutěžního práva - generální klauzule nekalé soutěže (§ 44 zákona č. 513/1991 Zb., dále také jen „ObchZ“), klamlivé označení tovaru s služeb (§ 46 ObchZ), resp. vyvolanie nebezpečnosti záměny (§ 47 ObchZ). Tmavý pruh uvnitř sýra by (byla-li by obdobná situace posuzována podle českého nebo slovenského práva) bylo možné považovat za *zvláštní charakteristický znak*.

K tomu lze dodat, že není věcného důvodu pro odlišné interpretace pojmu zakázaného *napodobení* v rámci skupin výrobků spadajících pod působnost jiných evropsko-unijních úprav nebo pod ochranu národní. Tento závěr je však spíše teoretický, neboť na ostatní výrobky, jejichž označením je poskytována ochrana podle evropsko-unijních nařízení (vína, lihoviny, aromatizované vinné produkty) jej lze aplikovat pouze přiměřeně. Pro výrobky spadající do těchto 3 skupin výrobků je společné to, že jde o kapaliny a tudíž můžeme teoreticky uvažovat pouze o napodobení tvarem obalu (obvykle lahve), když klíčové vlastnosti kapaliny - např. barva, - jsou dané či předurčené. U vín např. postupem zpracování hroznů (vína bílá, červená, růžová atd.). Kromě toho jsou pro lihoviny, vína i aromatizované vinné produkty v nařízeních normovány zákonné názvy, které opět určují klíčové vlastnosti výrobku.

Nadto např. pro některá vína se zvláště upravenými označeními původu (konkrétně uvedenými pro každou z vyhrazených lahví) jsou [Nařízením Komise v přenesené pravomoci \(EU\) 2019/33](#) vyhrazeny určité lahve („Flûte d'Alsace“, „Bocksbeutel“ nebo „Cantil“, „Clavelin“, „Tokaj“) - viz. čl. 56 a Příloha VII citovaného nařízení. V podrobnostech odkazují na toto ustanovení, neboť pravidla nejsou jednotná. Tyto lahve jsou normovány většinou pro vína s určitými označeními původu jako jediné přípustné - tedy *vyhrazené lahve*, o kterých v minulosti při jejich zavedení referoval O'Connor³¹ - dají se v tomto ohledu považovat za nepřímá označení odkazující na původ (a tedy také zeměpisná označení ve smyslu Dohody TRIPS). Pravidla pro použití každé z lahví se však liší.

Zatímco pro lahev „Tokaj“ platí omezení jen pro vína maďarská a slovenská (nadto ještě pouze v případě, že je označení původu doplněno o některý z *tradičních výrazů* v nařízeních uvedených), lahve „Flûte d'Alsace“ může být použita jen pro vína s některým z vymezených označení původu, jsou-li vyrobená z hroznů sklizených na francouzském území. Pro vína jiná (než vyrobená z hroznů sklizených na francouzském území) tato omezení neplatí a užití lahve je tedy v zásadě volné.

V případě zbývajících lahví je tomu jinak. Nejprísnejší jsou omezení vztahující se k užití lahve „Clavelin“ - do ní mohou být plněna pouze francouzská vína s některým zvláště uvedeným označením původu. Jiná vína do této lahve nesmí být plněna.

Nejširší pravidla platí pro lahve nazvanou „Bocksbeutel“ nebo „Cantil“. Tato lahev je vyhrazena pro vína německá (se zvláště vymezenými označeními původu), vína italská (také se zvláště vymezenými označeními původu), vína portugalská (růžová vína a další vína s chráněným označením původu a zeměpisným označením, která byla prokazatelně tradičně a poctivým způsobem plněna do lahví typu „Cantil“ ještě předtím, než byla zařazena jako vína s chráněným označením původu a zeměpisným označením) a konečně pro vína řecká (buď s chráněným označením původu z Peloponésu, nebo dále vína Agioritiko či Rombola Kefalonias, nebo konečně jakákoliv vína pocházející z ostrova Kefalonia nebo z ostrova Paros). Pro vína z jiných států však lahve používána být nemůže.

Závěr

Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. prosince 2020 [C-490/19 \(Morbier\)](#) má velký význam pro ochranu označení původu a zeměpisných označení v Evropské unii, neboť jeho závěry lze zobecnit. Především je obecně použitelný závěr Soudního dvora o tom, že výraz *veškeré ostatní praktiky*, pokud jsou způsobilé uvést spotřebitele v omyl ohledně skutečného původu výrobku, je *univerzálně aplikovatelný*. Důvod je jednoduchý - příslušná ustanovení normující rozsah zakázaných skutkových podstat jsou ve všech nařízeních normována prakticky totožně. Stejný závěr pak platí také pro českou i slovenskou národní úpravu. Proto jsem přesvědčen, že je závěr aplikovatelný i tehdy, pokud bude řešena otázka zásahu do práv k národnímu označení.

Pokud jde o zásah do práva k chráněnému označení vnějším vzhledem nebo tvarem výrobku, tento závěr je použitelný bez dalšího pro označení zemědělských výrobků a potravin. Limitovaně je použitelný také pro označení ostatních unijně chráněných výrobků - vína, lihoviny, aromatizované vinné produkty, - neboť ve všech případech jsou tyto výrobky kapalinami, jejichž mnohé vlastnosti jsou tímto předurčeny. Tím však nechci říct, že by bylo zcela vyloučeno uvedení spotřebitele v omyl vnějším vzhledem či

31 O'CONNOR, B. *The Law of Geographical Indications*. Londýn : Cameron May, 2007. S. 160.

tvarem výrobku. Bude však omezeno na ty případy, kdy by např. vnější tvar obalu (případně včetně etikety) byl natolik specifický, že by se spotřebiteli při pohledu na něj v mysli vybavil obraz výrobku s chráněným označením, resp. vznikla by u spotřebitele představa o původu výrobku. V takovém případě nebude muset být chráněné označení vůbec použito, přesto může dojít k zásahu do něj v důsledku vnějšího vzhledu či tvaru výrobku. Dle mého názoru jde toto řešení za rámec *zvláště vyhrazených lahví (pro některá vína s chráněnými označeními)*, resp. bude tento rámec doplňovat v závislosti na praktikách na trhu a dojmu, které by takové praktiky mohly vyvolat u spotřebitelů.

Na základě shora uvedeného si dovolím hodnotit *veškeré ostatní praktiky, které by mohly vést spotřebitele v omyl (viz. písm. d) ve všech čtyřech nařízeních) za zvláštní generální klauzuli*. Její význam však v čase poroste. Jsem přesvědčen, že pomocí této malé generální klauzule budu významně zmenšeny důsledky rozdílů mezi unijním (a původně francouzským) zápisným systémem ochrany označení původu a zeměpisných označení na straně jedné a mezi německým systémem poskytování ochrany označením prostřednictvím výroků v nekalosoutěžních sporech.

Ve vztahu k pojmům *referenční prvek* a *rozlišovací vlastnost* je důležité, že Soudní dvůr (spolu s Generálním advokátem) tyto pojmy použily. Umožní soudům při nalézání řešení konkrétních sporů rozlišit podstatné od nepodstatného. Ostatně i tento přístup je již znám v právu nekalé soutěže - např. u skutkové podstaty vyvolání nebezpečí záměny.

Aplikace závěru pro ochranu *národně zapsaného označení* bude snadnější v případech, kdy budou vlastnosti výrobku s chráněným označením obsaženy ve specifikaci výrobku nebo alespoň v jeho veřejně dostupném a úředně fixovaném popisu. Což splňuje požadavkem na specifikaci výrobků všech označení stávající (novelizovaná) úprava slovenská (viz. zejm. §§ 14 a 15 *Zákona č. 469/2003 Z.z. o označeních pôvodu výrobkov a zeměpisných označeníach výrobkov ... (v znení zákona č. 83/2021 Z.z.)*), nicméně negarantuje úprava česká. Ustanovení § 5 odst. 3 písm. f) ZOPZO pro označení původu (resp. ve spojení s § 12 ZOPZO pro zeměpisná označení) totiž vyžaduje, aby žadatel v žádosti uvedl pouze *popis vlastností nebo kvalitativních znaků zboží, které jsou dány zvláštním zeměpisným prostředím*. A protože ďábel se často skrývá v detailu, právě absence legálního požadavku na detailnost tohoto popisu pak může způsobit to, že přes publicitu rejstříku i informací o zboží a jeho vlastnostech (viz. § 15 odst. 2 písm. g) ZOPZO) bude jen obtížně aplikovatelný koncept referenčního prvku a rozlišovací vlastnosti výrobku.

Ve vztahu k právu nekalosoutěžnímu se dá v důsledku rozsudku Soudního dvora C-490/19 (*Morbier*) dovést, že díky konceptu zákazu *veškerých ostatních praktik, které by mohly vést spotřebitele v omyl jako zvláštní generální*

klauzule jsou založeny na obdobných principech, slouží částečně totožnému účelu (primárně ochraně spotřebitelů, sekundárně ochraně čistoty soutěže). Současně je jasné, že existuje možnost spáchání jednočinného souběhu - tedy v případě zásahu do práv k chráněnému označení vnějším vzhledem či tvarem (kolizního) výrobku lze věc subsumovat jak pod zakázané jednání dle práva na ochranu označení původu či zeměpisného označení na straně jedné, tak i pod nekalou soutěž na straně druhé - přinejmenším v těch státech, které mají zvláště upravenou skutkovou podstatu vyvolání nebezpečí záměny - jako např. Česko či Slovensko. Okruh těchto států ovšem bude velmi široký, neboť:

1. smluvně vázaných států Pařížskou unijní úmluvou je v současné době 177³² a
2. všechny smluvní státy jsou povinny zajistit ochranu před nekalou soutěží (čl. 10bis odst. 1 PUÚ) a
3. nekalou soutěží je dle čl. 10bis odst. 2 každá soutěžní činnost, která odporuje poctivým zvyklostem v průmyslu nebo v obchodě, a zejména musí být zakázány skutkové podstaty uvedené v demonstrativním výčtu v čl. 10bis odst. 3, mezi které patří i vyvolání nebezpečí záměny („1. jakékoliv činy, které by mohly jakkoli způsobit záměnu s podnikem, výrobky nebo s průmyslovou nebo obchodní činností soutěžitele“), přičemž při extenzivním výkladu není vyloučena ani subsumace pod bod 3 citovaného ustanovení („3. údaje nebo tvrzení, jejichž užívání při provozu obchodu by bylo s to uvádět veřejnost v omyl o vlastnosti, způsobu výroby, charakteristice, způsobilosti k použití nebo o množství zboží.“).

Pro úplnost je třeba poznamenat, že systémové rozdíly mezi evropsko-unijním pojetím ochrany označení původu a zeměpisných označení prostřednictvím zápisných systémů a americkým systémem ochrany prostřednictvím ochranných známek (včetně zvláštních typů známek jako např. certifikačních) překonány nebudou.

Literatura

ČERNÝ, M. Význam judikatury v právu zeměpisných označení a tradičních označení In Charvát, R. - Koukal, P. - Tomášková, E. - Večerková, E. - Janovec, M. (eds.) COFOLA 2019. Část IV. - Firemní právo a další práva na označení, právní a ekonomické souvislosti. Brno : Masarykova univerzita, 2019. S. 26-71. ISBN 978-80-210-9391-1 (online ; pdf). Dostupné on-line na adrese: <http://cofola.law.muni.cz/dokumenty/50358>

ČERNÝ, M. Komentář rozhodnutí Soudního dvora C-432/18 (Aceto Balsamico di Modena) In Duševné vlastnictví, 2020, 2, S. 21-25. ISSN 1335-2881.

32 informace převzata z úředních stránek Světové organizace duševního vlastnictví WIPO/OMPI, dostupná na adrese: https://wipolex.wipo.int/en/treaties/ShowResults?search_what=C&treaty_id=2 [cit.dne 21.07.2021]

ČERNÝ, M. Komentář rozsudků Soudního dvora ve věcech označení původu a zeměpisných označení (Rozsudků týkajících se nedovolených připomenutí (jiným slovním výrazem), připomenutí spočívajících v grafických prvcích a významu celkového kontextu, použití grafických prvků obvykle spojovaných s produkčním regionem na výrobcích nevyhovujících specifikaci chráněného označení, ochraně dílčích (nezeměpisných) prvků chráněného názvu označení. In Janovec, M. - Pohl, J. Zahradníčková, M. - Malý, J. - Šíp, J. - Ferfecký, J. (eds.): COFOLA 2020. Brno : Masarykova univerzita, 2020. S.229-265. ISBN 978-80-210-9670-7 (online ; pdf) Dostupné on-line na adrese: <https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola/2020/cofola2020.pdf>

O'CONNOR, B. The Law of Geographical Indications. London : Cameron May, 2007 (reprint)

RED (IIC). Decision - Geographical Indications. European Union. „Syndicat interprofessionnel de Défense du fromage Morbier“ In IIC, (2021)52, S. 806. <https://doi.org/10.1007/s40319-021-01079-1>

ŠTROS, D. K rozsahu ochrany chráněného označení původu (chráněného zeměpisného označení a označení původu) a posouzení zásahu do práv k takovému označení napodobením tvaru nebo vzhledu charakteristického pro produkt chráněný zapsaným označením (sýr Morbier) In Průmyslové vlastnictví, 2021 (31), 1. S. 30.

ŠTROS. D. JUDIKATURA: K otázce rozsahu ochrany zeměpisného označení a označení původu zemědělských výrobků a potravin a posouzení zásahu do práv k takovým označením použitím obrazových prvků. In Průmyslové vlastnictví, 2019, 4.

Soudní rozhodnutí

Rozsudek Soudního dvora [C-490/19 Morbier](#)

Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech - [C-129/97 a C-130/97 Chiciak a Fol](#)

Rozsudek Soudního dvora [C-432/18 \(„Aceto Balsamico di Modena“\)](#)

Rozsudek Soudního dvora [C-44/17 \(Scotch Whisky\)](#)

Rozsudek Soudního dvora [C-393/16 \(„Champagner Sorbet“\)](#)

Rozsudek Soudního dvora [C-75/15 \(Viiniverla\)](#)

Rozsudek Soudního dvora [C-614/17 \(Queso Manchego\)](#)

Rozsudek Soudního dvora [C-56/16 \(Porto\)](#)

Právní předpisy

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/787 ze dne 17. dubna 2019 o definici, popisu, obchodní úpravě a označování lihovin, používání názvů lihovin v obchodní úpravě a při označování jiných potravin, ochraně zeměpisných označení lihovin, používání lihu a destilátů zemědělského původu při výrobě alkoholických nápojů a o zrušení nařízení (ES) č. 110/2008

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/1096 ze dne 21. dubna 2021, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/787, pokud jde o ustanovení o označování směsek

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014 ze dne 26. února 2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1601/91

Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty (jednotné nařízení o společné organizaci trhů)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES)

(Slovensko) Zákon č. 469/2003 Z.z. o označeniach pôvodu výrobkov a zeměpisných označeniach výrobkov ... (v znení zákona č. 83/2021 Z.z.

(Slovensko) Zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákoník

(Česko) Zákon č. 452/2001 Sb. o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele

(Česko) Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník

Varia

Veškeré ostatní zdroje nezahrnuté shoda, pokud jsou uvedené v textu nebo v rámci poznámkového aparátu tohoto díla